

eru bara oyndfirðingar at siggja, tó ein götumaður gongur í millum teirra.

– Fyri tað mesta eru tað oyndfirðingar sum arbeíða her, men so hendur jú tað, at genturnar í bygdini blíva forlovaðar og so koma sjeikarnir eisini til arbeíðis. onkur hongur við hóast tað er komið til einkis, greiðir ein kvinna skemtandi frá.

Í havnini liggja nakrir bátar, fiskilíkindi eru ikki og tað arbeíði sum finnst í gomlu útróðrarbygdini Oyndarfjørður henda hós-dag stavar ikki frá miðnum á Norðhavinum, men frá aling úti á sandgrynnuni, á berggyltu, skrubbu og seiðaleið.

Inni á virkinum verður laksurin krúvdur. Her arbeíða mest kvinnum, men einstakir hanar ganga í millum. Hetta er tungt og rátt arbeíði at kryvja laks og skilir seg kanska ikki so nógv burtur frá arbeíði frá øðrum fiskavirkjum. Munurin er tó, at her er altíð talan sum spillfiska vøru og ikki vikugamlan ísaðan fisk.

Fiskurin verður krúvdur og vaksaður, síðin verður hann lagdur í flamingokassar, vigaður og ísaður og stáplaður upp í kólrúminum.

Vanliga verður arbeitt trýggjar dagar um vikuna. Fiskurin fer av landinum týsdag og fríggjadag. Fiskurin vit skriva um í dag er í lötuni á veg niður við Smyrli.

Kryvjingarvirkið í Oyndarfirði heldur til í fiskavirkinum hjá Oyndarfjarðar Kommunu. Her hevur frammanundan verið saltfiskavirking, men nú hevur Norðaling leigað virkið, fyrst og fremt til at kryvja egna framleiðslu, men eisini er ætlanin at taka móti fiski frá bátunum í várróðrinum.

Havnamaður í Oyndarfirði

Stjórin kryvjingarvirkinum og á alibrúkinum á fjørðinum eitur Rógvi Nielsen. Hann er nøkur og fyrrati ára gamal, er giftur í Oyndarfirði og hevur búð í mong ár í bygdini. Seigliga oyndarfjarðarmálið, har »ei« er bannlýst hevur ikki rinið við Rógva. Hann tosar framvegis havnamál. Hann situr á lítlu skrivstovuni á virkinum. Hon er einfalt innrættað, bert tað neyðugasta, fax, teldur og telefon. Hann hevur úr at gera. Telefonin kimar, hann selir laks til Spania, biður um fóður, syrgir fyri øllum pappírsarbeíðinum, men hann hevur eisini tíð at práta.

– Verktiðin hjá okkum á kryvjingarvirkinum er frá september til mai. Um summarið taka vit ikki laks. Vit byrjaðu her í húsinum í 1993. Áðrenn lótu vit fiskin til kryvjingarvirkinum í Kalbak og Kollafirði. Fyrir munurin at kryvja sjálvir er, at vit hava betri møguleika at selja vøruna og so fáa vit eisini tær krónurnar, sum eitt kryvjingarvirkið skal hava í vinningi, sigur Rógvi Nielsen.

– Men størsti vinningurin fyri bygðasamfelagið er, at eitt tiltátt virkið gevur arbeíði. Vil rindaðu tvær milliónir í lønun í fjør til fólkid her á virkinum og til teir sum fódra fiskin og annars arbeíða við ringarnar, sigur Rógvi Nielsen.

Eina fiskasølu

– Eg haldi, at ein stóur trupulleiki hjá føroysku alarunum er, at vit eru alt ov nógvir sum fáast við at selja fiskin. Alarnir skuldu gingið saman um eina stóra fiskasølu, sum hevði pening og orku til at gera mennandi sölurabeíði í keyparalöndunum. Í lötuni er tað soleiðis, at fleiri selja royna at selja sama fiskin ella somu partini. Keyparin fær á henda hátt varðhugan av at nógvur fiskur er á marknaðinum og tí vil hann ikki bjóða nóg høgt, sigur Rógvi Nielsen.

– Vit selja sjálvir ein stór-an part av okkara framleiðslu, men hetta er tíðarkrevjandi og vit fáa kanska heldur ikki besta úrslitið, tí vit hava ikki pening ella orku til at røkja sambandið við keyparan. Sluppu vit frá sölurabeíðinum, so kundu vit nýtt okkara til alingina, sigur Rógvi Nielsen.

Saknar ein vrakarastovn

Rógvi er ikki fegin um at vrakarastovnurin varð avtíkin.

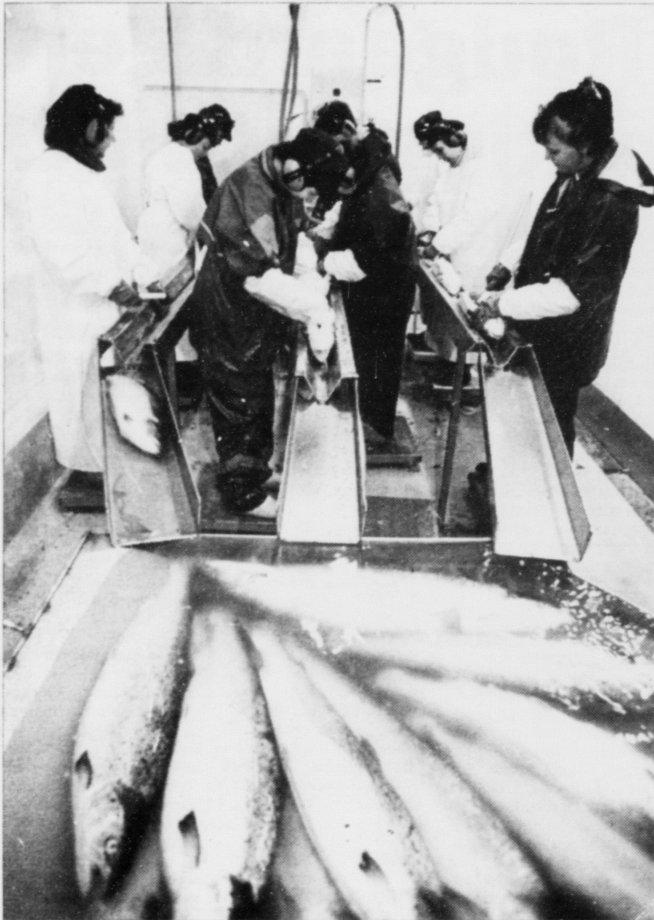
– Tað henda »svipsara« av og á og vánaligur føroyskur laksur kemur á marknaðin. Hetta er sera ringt fyri okkara umdømi. Ein trupulleiki er, at menn svøltu laksin ov stutt áðrenn hann verður tikin. Ein vrakarastovnur kundi syrgt fyri, at fiskurin fekk tað góðsku-vátan, sum hann eigur. Soleiðis at keyparin veit hvønn fisk hann fær. Vit eru tað fjórðarstørsta útflytaralandið av alifiski til Europa, men eg haldi at keyparin veit ov lítið um okkum. Norðmenninir duga betri at marknaðarføra seg. Keyparin hugsar, at norskir fiskur er fyrstaflokks, føroyska kunnu vit altíð hava til at taka. Ein væl-virkandi fiskasøla og ein vrakarastovnur kundi bót munandi um okkara umdømi, sigur Rógvi Nielsen.

– Norðmenn hava ein fyrir mun fram um okkum, teir kunnu flyta laksin við bili. Men annars eru vit kappingarførir. Vit hava lægri lønarútreiðslur enn norðmenn. Eg haldi ikki tað er neyðugt hjá okkum við lægri lønun fyri at yvirleva, sigur Rógvi Nielsen.

Marruna av ES-fólkaatkvøðuni

Rógvi var ein av teimum, sum gekk við hjartanum í lummanum, tá norðmenn skuldu atkvøða um teir skuldu uppi ES ella ikki.

– Tað hevði verið ein »katastrofa« fyri føroysku alivinnuna um Noreg fór uppi ES. Eg eri av tí áskoðan, at fór Noreg uppi ES, so áttu vit at farið uppi dagin fyri. Annars haldi eg at vit áttu at farið uppi ES. Vit liva

Tað larmar illa í kryvjingarrúminum. Fólkid nýtir oyraverju.

av fiskivinnuni, her er ongin fiskur hjá okkum sjálvum og tí høvdu vit fingið fyrir munir av ES-samarbeíðinum. Framtíðin hjá føroyingum er at leggja seg eftir at góðska fisk og vera klárir at luttaka um olja verður funnin, sigur Rógvi Nielsen.

Í lötuni liggur prísurin á føroyskum alifiski um 29 krónur fyri kiloð. Hvussu

her tað til, at alivinnan klárar seg við so lágvum prís, tá bert fyri nøkrum fáum dróm síðan ikki bar til at ala fisk undir 38 krónur kiloð?

– Eg haldi vit eru vorðnir dugnaligari at ala fisk. Eisini eru nógv alibrúk farin gjøgnum saneringsmylluna og borið hevur til at keypa biligan útbúnað frá alibrúk-

um, sum eru farin á húsa-gang. Men útlitini eru ikki alt ov bjørt hjá nógvum. Hetta árið er seinasta árið at studningur verður latin til smoltið. Vit fáa fimm krónur fyri smoltið í studningi í lötuni. Tá studningurin er burtur fella helst fleiri alibrúk fyri hamaranum, sigur Rógvi Nielsen.

– Men prísurin átti at verið betri, helst um einar 31 krónur fyri kiloð og eg ivist ikki í at høvdu vit eitt væl-skipað sölurabeíði í eini fiskasølu, so fingi vit eisini betri prís. Eitt vrakarastovnið hevði eisini hjálpt til at lyft prísin upp eftir, sigur hann.

– Vit eru vorðnir betri at ala fisk, men vit arbeíða eisini meira. Vit byrjaðu við 67.000 smoltum. Nú seta vit 250.000 út á hvørjum ári og vit hava ikki sett fleiri fólk orsakað av hesum. Á Oyndarfirði verður ein partur av fiskinum fódraður við maskinum. Men á Fuglafirði verður alt fódrað við hond. Vit hava sera dugnaligar fódarar og vit fáa meira burturúr at fódra við hond, sigur Rógvi Nielsen.

– Myndugleikarnir hava boðað frá, at SEV skal lækka prís. Hetta verður ein stóur fyrir munur fyri okkum. Tá hava vit møguleika at fáa fódrið biligari. Vit keypa alt fódrið frá Havsbúrin í Fuglafirði. Frá eru eini 900 tons um árið. Fódrið úr Fuglafirði er minst líka gott sum útlendska. Ein fyrir munur er, at vit kunnu altíð fáa hendur á tí. Ikki er neyðugt at binda nógvan pening í stóra goymslu, tá vit keypa føroyskt, sigur Rógvi Nielsen.

– Vit hava verið sera hepnir við sjúkum. Men í fjør fingi vit sjúkt smolt og tað gav trupulleikar. Annars er ongin trupulleiki við lús á Oyndarfirði. Her er góð útskifting, fjørðurin er grunnur og onkur heldur at kopar í botninum gera at lýsnar ikki trívast, sigur Rógvi Nielsen.

Eftir
Jústinus Eidesgaard
Myndir:
Kalmar Lindenskov

Blóðgararnir utanfyri dríva á. Myndamaðurin er klovín uppi ein truck